

Naturskyddsföreningen
Linköping

Kretstidning nr 1—2011

Teckning Frida Lögdberg

Inläga: Naturcentrums medlemsföreningars aktivitetsprogram

Ordförande har ordet

Nu när det är rekordstora snömängder i jul kan det kännas långt till våren. Men det gäller att ta till vara på möjligheterna. Det är inte varje jul som man kan skida runt i ett eklandskap klätt i snö och rimfrost.

Man kan fråga sig, var i resten av världen kan man finna denna kombination av eklandskap och skidsnö? Vi lever i ett landskap med unika möjligheter. Passa på och njut när det går och utnyttja våra årstiders olika möjligheter på egen hand eller tillsammans med andra på någon av aktiviteterna som ordnas av föreningarna inom Naturcentrum-samarbetet. I år ordnar också Linköpings kommun naturguidningar till olika områden i kommunen. Dessa guidningar är också med i programmet.

Björn Ström, ordförande som har sålt bensinbilen och skaffat en biogasbil.

Kallelse till årsmöte 17 mars

Härmed kallas alla medlemmar i Naturskyddsföreningen Linköping till årsmöte den 17 mars 18:30 på Naturcentrum i Trädgårdsföreningen. På årsmötet skall verksamheten för 2010 granskas och en ny styrelse väljas. Vi i styrelsen hälsar alla medlemmar välkomna och bjuder på fika inför efterföljande föredrag då Håkan Palm och Anna-Karin Wingren berättar om Papua Nya Guinea med dess spännande människor och vackra natur.

Fotograf Göran Toss

Innehåll i det här numret

<i>Innehåll</i>	<i>Sida</i>
Ordförande har ordet	2
Kallelse till årsmöte 17 mars	2
Fototävling	2
Späckhuggare och lussekatter	3
Luktsinnet – det osynliga språket	4
Nagoya - äntligen!	5
Var en del av lösningen	6
Upprop om Östergötlands flora	6
Handla miljövänligt	6
Den praktiska kunskapen - kurs	7
Ängshö bortskänkes	7
Närnaturguider	7

Redaktion

Programansvarig:

Björn Ström
Åbylundsgatan 36
582 36 LINKÖPING

Grafisk form:

Andreas Sahlman

Fotograf Ulf Johansson

Fototävling med tema närnatur !

Delta i vårens fototävling – förstapriset är ett presentkort på 500 kr på en av friluftsbutikerna i Linköping. Vi vet att det finns många naturvänner som tar mängder av spännande bilder, och vi tycker att det skulle vara roligt om fler fick ta del av dem. Därför uppmanar vi nu er alla att ta fram kameran och ge er ut för att försöka hitta nya spännande detaljer, vyer, upplevelser - eller vad som kan tänkas dyka upp.

Motivet och den konstnärliga nivån väljer du själv! Din bild ska vara tagen någonstans i Östergötland, gärna under det senaste året fram till tävlingens slutdatum. Vi räknar med att publicera bilderna på vår hemsida och i kretstidningen och vill därför ha dem i elektroniskt format.

Varje person kan skicka in tre bilder. Namnet på varje fil ska innehålla ditt namn. Skriv också var och när bilden är tagen, och om du vill, något kort om bildens motiv.

Mejla ditt bidrag **senast 20:e maj** till naturskyddsforeningen.linkoping@gmail.com

Späckhuggare och lussekatter

Trots en mindre snöstorm drog årets adventsfika fullt hus i Naturcentrum. Ett trettiotal personer bänkade sig förväntansfullt för att lyssna till fotografen och natur-mångsysslaren Sara Wennerqvists berättelser, och för att se hennes bilder från Svalbard och Azorerna och andra spännande platser.

Fotograf Sara Wennerqvist

Wennerqvist inledde föredraget med att berätta att hon redan som 15-åring bestämt sig för att aldrig ha ett tråkigt jobb och att bli naturfotograf. Sannerligen har hon lyckats, och detta var ett tillfälle när ett antal östgötska naturentusiaster fick möjligheten att ta del av hennes inspiration och engagemang! Sällskapet fick se bilder från späckhuggarsafari utanför Narvik, valinventering i Norska havet, vitvalar vid norsk-/ryska gränsen, isbjörnar på Svalbard och valupplevelser vid Azorerna.

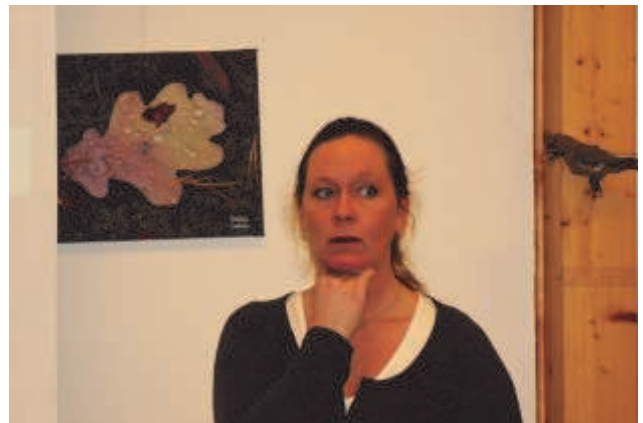

Fotograf Sara Wennerqvist

Det bjöds också på bilder av björn, ugglor, älgar och andra djur från Sverige och norra Finland. Wennerqvist pratade också om charmen med naturliga bilder kontra arrangerade, och visade på att

bilder som inte är av högsta tekniska kvalitet ändå kan förmedla en fantastisks naturupplevelse tillsammans med en unik berättelse. Det var tydligt att hon tillbringar mycket tid ute i fält och det genomsyrar hela hennes livsstil.

Traditionsenliga lussekatter och pepparkakor serverades i pausen och ackompanjerades av minglande naturvänner och amatörfotografer. Efter det passade Naturskyddsföreningen på att dela ut priset för höstens "nätpromenad", frågesport på kretsens hemsida. Vinnaren Sören Steinkellner erhölet ett presentkort på 500 kr på en av friluftsboutikerna i Linköping. "Det blir nog två böcker, en om vandringsleder i Östergötland och en om mountainbike i Sverige" berättar han glatt. Kretsen passade också på att annonsera den fototävling som äger rum under våren. Du kan läsa mer om den i början av denna tidning och på hemsidan.

Fotograf Göran Toss

Eftermiddagen avslutades med att Sara Wennerqvist bollade tillbaka frågan till de närvarande, som till övervägande delen bestod av medlemmar från Naturskyddsföreningen och Östergötlands Naturfotografiska sällskap, vilken typ av naturfotografering de själva ägnade sig åt. Här blev det lite diskussioner kring Östergötlands natur och vad som är unikt här - och kanske kommer vi få se Wennerqvist här nere framöver när hon kommer för att fotografera vildsvin!

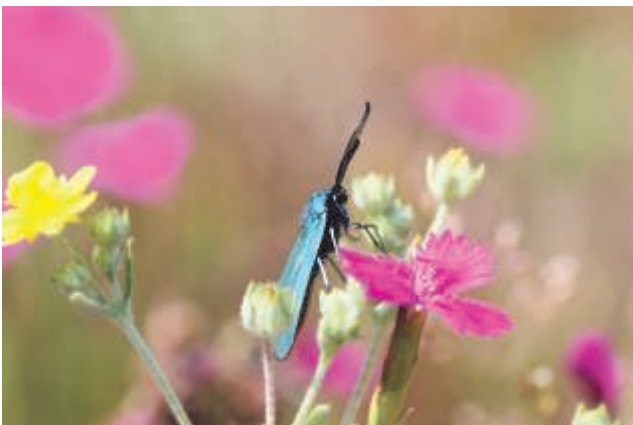
Rätt svar på frågorna i nätpromenaden hittar du på www.naturskyddsforeningen.se/kretsar-lan/ostergotland/linkoping/

Erika Weddfelt

Luktsinnet – det osynliga språket

Den biologiska forskningen gör häpnadsväckande framsteg. Därför är vi glada över den serie av föreläsningar som forskare från universitetet ger oss. I oktober 2010 gav Lina Roth oss en spännande föreläsning om ögats och synens utveckling inom djurriket. Världen ser alls inte likadan ut för alla. Fiskar, reptiler, insekter och fåglar ser ultraviolett förutom en del av det ljus vi ser. Men redan de första däggdjuren, som var nattlevande under dinosauriernas tid, skrotade syncellerna för orange och rött, och de flesta däggdjur ser alltså en bild i grön-grå-blått.

Lyckligtvis har vi, gamla världens primater, skapat en ny typ av synceller med vilka vi kan skilja rött från grönt – hur skulle julpyntet annars ha sett ut!?

Fotograf Göran Toss

Lina har skrivit en avhandling om hästarnas syn, särskilt om deras färgseende och mörkerseende och hon berättade att hästarna saknar fovea (gul fläck) för skarpt seende, men har ett panoramaseende nästan 360 grader omkring sig. Liksom vi, har de en rörelsedetektor i mellanhjärnan som får dem att kolla upp och gärna fly om något rör sig i bildfältet. Den livliga diskussionen efteråt kom in på både sex, astronomi och delikatesser, och gav mersmak för aktuell forskning.

Nu ser vi fram emot att Matthias Laska, professor på Linköpings Universitet, kommer och berättar om luktsinnet den 3 mars 2011, läs mer i programmet!

Luktsinnet har vi inte bara för att välja mat och stimulera aptiten. Det talar också om vilka vänner och fiender som finns i närheten (upp till några kilometers håll) och om hon/han är brunstig eller inte, aggressiv eller rädd eller så.

Lukten hjälper oss också att hitta hem, särskilt om vi är ålar eller laxar som vandrar långa sträckor. Visst känner vi igen vårt eget hems ljuva doft. Nobelpriset 2004 utdelades till Richard Axel och Linda B Buck för deras banbrytande upptäckter om luktsinnet men väldigt mycket återstår att utforska och Matthias Laska är med i forskningsfronten.

Visste Du att 10 % av våra cirka 25 000 dyrbara gener är ägnade åt luktsinnet. Cirka 2 500 gener som var och en bildar en receptormolekyl specifik för en speciell kemisk molekyl. Det ger en vink om hur oerhört viktigt luktsinnet är för oss djur. Och bakom luktcellerna finns hjärnan som tar emot och processar signalerna och låter dem påverka vårt beteende och vår hormonbalans och mycket annat. Lär känna dig själv! Kom och lyssna! Och om Du har svårt att vänta till den 3 mars, kan Du surfa in på hans hemsida, <http://people.ifm.liu.se/malas/>
PS: Matthias Laska kommer att tala på engelska men vi kommer att översätta det viktigaste så att alla kan följa med. DS.

Göran Toss och Karin Johannesson

Fotograf Göran Toss

Nagoya - äntligen!

Nagoya är en av Japans större städer, ett stycke väster om Tokyo. Kanske inte den stad man i första hand har förknippat med biologisk mångfald tidigare. Och efter den dystra utgången av Köpenhamnskonferensen var förhoppningarna på FN:s konferens i Nagoya i oktober 2010 om skyddet av den biologiska mångfalden, ganska lågt ställda.

1:a veckan började också med politiska positioneringar och schackrande. Men under den andra veckan lossnade diskussionen i den ena frågan efter den andra. Och slutdokumentet gav, som den engelska tidningen Guardian skrev, ”a pleasant shock”. Mer än 190 länder med 18 000 delegater och 130 miljöministrar deltog och arbetade fram en ny global vision med ambitiösa mål om att hejda förlusten av biologisk mångfald till år 2020.

Man enades om att alla länder till nästa CBD-möte (Convention on Biological Diversity) i New Dehli 2012 ska presentera åtgärder för att:

- * minst halvera, och där det är möjligt stoppa, avskogningen;
- * stoppa överfiskningen;
- * skydda 17 % av land- och sötvattensområden samt 10 % av kuster och havsområden;
- * fasa ut subventioner som är skadliga för den biologiska mångfalden;
- * synliggöra värdet av biologisk mångfald och ekosystemtjänster i nationella räkenskaper.

Kanske skammen efter misslyckandet i Köpenhamn bidrog, men snarare den lägre graden av konkurrensförhållanden mellan olika länder i dessa frågor jämfört med koldioxidutsläppen.

Kanske bidrog också presentationen av den internationella utredningen om the Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB) som framhäver naturens enorma betydelse för mänskligheten räknat i pengar (se TEEB's hemsida!).

Konferensen beslutade att tillsätta en forskarpanel om den biologiska mångfalden lik den som arbetar med klimatfrågorna. Det är sannolikt en lång väg kvar innan artutrotningen har stoppats, men de överenskommelser som träffades i Nagoya överträffar allt tidigare på detta område. EEG's fågeldirektiv 1979, Rio-konventionen 1992 och EU's art- och habitatdirektiv 1994 har inneburit ett visst skydd men övertrampen är legio.

Fotograf Ulf Johansson

Som Isabella Lövin skildrar i sin fina bok Tyst hav, har yrkesfiskarnas egenintressen alltför ofta fått gå före forskarnas rekommendationer för att rädda utrotningshotade fiskarter. De sista värdefulla skogarna i Sverige har sett ut att raderas ut inom några få år. Förföljelserna av rovdjur har varit skoningslös. För att inte tala om tigerns, regnskogarnas och korallrevens katastrofala utveckling! Ska Nagoya-överenskommelserna vända utvecklingen?

Sjutton procent av varje typ av biotop på land låter revolutionerande i ett land som Sverige där knappt 2 % av skogen (nedanför den fjällnära skogen) är skyddad. EU:s och Sveriges företrädare försökte få målet satt till 20 % av landytan och 15 % av kuster och hav, i enlighet med rekommendationer från forskare, men 17 % blev en kompromiss.

Nu gäller det att identifiera rätt åtgärder och att mobilisera resurser. Strax efter hemkomsten deklarerade Andreas Carlgren att regeringen i budgeten för 2011 satsar 185 miljoner mer för skydd av värdefull natur jämfört med 2010, totalt 1,8 miljarder kronor första året för biologisk mångfald.

Det är läge att fira. Med mer än en pepparkaka. Men sedan gäller det att tänka efter vad den nya situationen innebär för naturen i Linköping och Östergötland. Har vi varit för snälla och blygsamma? Vilka är våra visioner för den biologiska mångfalden omkring oss?

Göran Toss

Var en del av lösningen

Tycker du att dina val är viktiga för en hållbar framtid? Anser du att ditt agerande spelar roll ur ett globalt perspektiv? I många fall kan man göra mycket mer än man tror, och ofta vet man också hur man borde agera men gör stick i stäv av olika anledningar. På detta tema ordnas flera kostnadsfria aktiviteter under våren. Mer detaljer hittar du i Naturcentrums program (som inlaga) och på webben www.naturskyddsforeningen.se/linkoping.

Tio skäl att strunta i miljön

Den 10 februari kommer Per Gyberg, lektor från Linköpings Universitet, och berättar om forskning från universitetet. "Tio skäl att strunta i miljön" är den smått provocativa rubriken på föredraget, likaväl som på den bok som Gyberg är medförfattare till (utgivning planerad under 2011). Vad har vi för nya miljöproblem? Hur ser vi människor på natur och miljö? Varför struntar vi i att agera miljöriktigt, trots att vi så många gånger känner till problemen?

Minska din egen miljöpåverkan

Under fem måndagskvällar ordnas studiecirkeln "Minska din miljöpåverkan". Här får deltagarna tillfälle att jobba med olika teman som finns i var-

dagen, och olika frågeställningar kring miljöproblem och lösningar. Deltagarna kommer att få sätta upp egna mål och stötta varandra i processen att uppnå dessa. Studiecirkeln startar den 28 februari.

Hitta informationen

Hur mycket utsläpp av koldioxid klarar jorden? Hur mycket släpper medelsvensken ut? Vet du var du själv ligger i förhållande till det? Om inte, passa på att testa dig i föreningens klimatkalkylator www.naturskyddsforeningen.klimatkontot.se/

Är du intresserad av fler intressanta länkar, eller kanske har några på lager själv, kan du delta i föreningens "länkbyarkväll" torsdagen den 16 februari. Här finns möjlighet att dela med sig av alla tänkbara webblänkar kring miljö och natur.

Föreläsningsserie (arr. TEMP-kontoret)

Under våren kommer kommunen ordna föreläsningar om **Hållbar utveckling** med fokus på klimatfrågan. Samtliga föreläsningar hålls i bibliotekets hörsal, fri entré och ingen föranmälan. För ytterligare information om ämnet för respektive föreläsning, tid och datum se kommunens webbplats www.linkoping.se/temp.

Upprop om Östergötlands flora

Under 2011 finns det planer på att starta en flora-inventering av Östergötland med målet att göra en landskapsflora. Tanken är att starta Föreningen Östergötlands flora i januari och sedan organisera arbetet med en florainventering av Östergötland. Om Du är intresserad kontakta Kjell Antonsson tel. 013-154503 kjell.antonsson@home.se.

Handla miljövänligt

Är du intresserad av miljömärkta kläder och klimatsmart mat? Tycker du att det är viktigt att du som konsument ska kunna välja hållbara alternativ i din vardag på ett enkelt sätt? Då kanske du är rätt person att delta i nätverket Handla Miljövänligt. Låter det intressant, skicka i så fall ett mail till erika.weddfelt@naturskyddsforeningen.se så förmedlar vi kontakten till nätverket. Du kan även läsa mer om nätverket på webben www.naturskyddsforeningen.se/medlemssidor/natverk/handla-miljovanligt-natverket/

Fotograf Göran Toss

Den praktiska kunskapen i kulturlandskapet (kurs 15 hp)

Landskapet speglar kulturens samspel med naturen. Ekologiska värden, hållbar utveckling och god hushållning med naturresurser blir allt viktigare. De ängar och hagar vi ser är resultatet av månghundraårig odlarmöda. Förståelse för hur människan har format kulturlandskapet är viktig. Den praktiska kunskapen om hur vi vårdar det öppna landskapet håller på att försvinna.

Med utgångspunkt från kulturlandskapet och etnobiologi försöker vi fokusera på vår möjlighet att stärka, skydda, tillämpa och sprida traditionell kunskap som idag håller på att försvinna. Kursen ger kunskaper om kulturlandskapets framväxt. Hur vi bevarar och vårdar vårt kulturarv. Den praktiska kunskapen står i centrum när vi provar redskap och olika tekniker. Vi arbetar också med att ta tillvara och bevara råvaror från naturens skafferi.

Fotograf Inger Nylin-Karlsson

De 8 kursträffarna (+1 redovisningsdag) sker under veckoslut på olika platser i Östergötland och norra Småland vilka fungerar som vår kunskaps och inspirationskälla. Arbetsformer i kursen är föreläsningar, seminarier, workshops, praktiskt arbete, samt exkursioner till olika kulturlandskap. Alla genomför

en enskild skriftlig fördjupningsuppgift med reflektioner knuten till en vald plats/traditionell kunskap i kulturlandskapet där man tillämpar sina kunskaper från kursen.

Information hittar du på;
www.liu.se/utbildning eller
www.studera.nu
eller ring kursadministratör
IKK. Carina. tfn 013-281982

**Ansökan före 15
april - 2011**

Mera info om program
kommer på hemsidan
www.ikk.liu.se
Kurskod: Liu 27111

Ängshö till salu

Vid slåttarn av vår äng i Bjärka-Säby hänger vi upp höet på hässjor på traditionellt vis. Hässjning är ett säkert sätt att få torrt hö när vädret varierar. Ängen har en yta av cirka 0,7 hektar och det blir rätt stora mängder hö.

Vill du ha ängshöet eller känner någon som kan hämta det till sina djur kan du kontakta Björn Ström 013-103451 eller bjorn_strom@telia.com. Man kan lätt ta höet från hässjorna och lägga det i stora säckar eller pressa det i en balpress.

Närnaturguiderna

Närnaturguiderna är en gemensam utbildnings-satsning av Naturskyddsföreningen och Studieförbundet som startade 2004. I Östergötland med tyngdpunkt i Linköping har ett antal Närnaturguider bildat ett nätverk i form av en guide-nod. I Linköping är det några Närnaturguider som ordnar programlagda lunchguidningar i Trädgårdsföreningen. Det är en halvtimme på lunchen varje onsdag med start 12:30 under maj och halva juni.

Se programmet för mer detaljer.

En kortare naturguidning på en halvtimme till en timme kan bli ett uppskattat inslag ihop med aktiviteter på en arbetsplats eller om man vill ordna något inom vänkretsen. Om Du vill ha tag i en Närnaturguide för en kortare guidning kan Du kontakta Björn Ström telefon 013-10 34 51 eller mail bjorn_strom@telia.com.

Kretstidning nr 1—2011

Avsändare:

Naturskyddsföreningen Linköping
c/o Björn Ström
Åbylundsgatan 36
582 36 LINKÖPING

Bli programutdelare.

Cirka hälften av upplagan av detta program delas ut av medlemmar som ställer upp som programutdelare i sitt område. En utdelare delar ut program för några postnummer. På detta sätt spar vi portokostnader och får pengar som kan användas till aktiviteter i kretsen.

Om du vill bli programutdelare kontakta Björn Ström 013-103451.

Medlemskap i Naturskyddsföreningen

Ordinarie medlemsavgift 2011 är 295 kr/år vid engångsbetalning eller 24 kr/mån via autogiro.

Familjemedlemsavgift (hela familjen) är 365 kr/år vid engångsbetalning eller 30 kr/mån via autogiro.

För ungdom under 25 år är medlemsavgiften 195 kr/år eller 16 kr/mån via autogiro. Du kan även bli medlem i Fältbiologerna utan extra kostnad.

Medlemsavgiften sätts in på plusgiro 901909-2 (Naturskyddsföreningen – Riks). Du kan också bli medlem via hemsidan: <http://www.naturskyddsforeningen.se>

Medlemmars adressändringar meddelas direkt till riksorganisationen i Stockholm

Svenska Naturskyddsföreningen
Box 4625, 116 91 Stockholm
telefon 08-702 65 00

Naturskyddsföreningen Linköping

Naturskyddsföreningen Linköping är en lokal krets av Svenska Naturskyddsföreningen. Lokala kretsar finns i nästan alla Sveriges kommuner. I Linköping är vi en av de största ideella föreningarna.

Detta gör vi i Linköping:

- Tar del av och försöker påverka kommunala beslut som rör natur- och miljöfrågor
- Ordnar utflykter och föredrag för att sprida kunskap och förståelse för naturen omkring oss
- Praktiskt naturvårdsarbete, bl.a. genom skötsel av vår äng.

Kretsstyrelsen 2011 (fram till årsmötet)

Ordförande	Björn Ström	Åbylundsgatan 36 013-10 34 51	582 36 LINKÖPING
Sekreterare	Göran Toss	Rådjursvägen 5 013-12 13 11	587 31 LINKÖPING
Kassör	Inger Nylin-Karlsson	Åbylundsgatan 21B 013-12 68 82	582 36 LINKÖPING
Ledamot	Pär Thorell	Dalslund Gärdala 013-12 35 78	590 41 RIMFORSA
Ledamot	Erika Weddfelt	Silverstigen 2 070-996 27 21	587 29 LINKÖPING
Ledamot	Karin Johannesson	Skolgatan 19A 070-264 94 19	582 35 LINKÖPING

Styrelsens e-postadresser finner du som länkar på kretsens webbplats www.naturskyddsforeningen.se/linkoping

Fotograf Göran Toss

Naturskyddsföreningen
Linköping